

CASPAR DAVID FRIEDRICH ZENTRUM

En tur genom Caspar-David-Friedrich-Zentrum

CASPAR DAVID FRIEDRICH (1774 – 1840) anses som den tyska romantikens mest betydande landskapsmålare. Han präglade och representerade den här konstperioden på samma sätt som Philipp Otto Runge, ävensom William Turner i England eller Eugen Delacroix i Frankrike. Det stora antalet publikationer och utställningar visar den langvåriga fascination som kommer från Friedrichs verk.

När Caspar-David-Friedrich-Gesellschaft grundades 1998 tilltog kravet att skapa ett hus till minne av den här stora målaren och Greifswalds mest betydande son. Man beslutade att bevara Friedrichs kvarlåtenskap i det hus där han föddes 1774 och växte upp.

Vid 20 års ålder lämnade Friedrich sitt hemland för att studera på Köpenhamns konstakademi och senare för att bo i Dresden. Ändå fanns det starka band mellan honom och hans hemland Pommern och hans familj något som målarens tavlor „Wiesen bei Greifswald“ eller akvarellen „Am Markt“ imponerande åskådliggör. Den här förbindelsen till hemlandet och det nordtyska landskapet präglade varaktigt hans personlighet och konstverk. Den här attityden av konstnären bildar den innehållsrika tyngdpunkten av den dokumentation som visas på museums bottenvåning. På övervåningen ger skiftande utställningar en inblick i Friedrichs inflytande på den närvarande konsten. De verkstäder och ansiktstavlor som befinner sig i museets källare tydliggör att han var son till en tvålsjudare och ljusstöpare.

Det främre huset av Friedrichs hem brände ner 1901. På den här platsen byggdes det nytida huset 1903. Byggnadsfasad och många detaljer i huset härstämmer från tidigt 1900-talet. Endast verkstaden blev förskonad från branden. Där, i tvålsjudarens historisk verkstad invigdes Caspar-David-Friedrich-Zentrum 2004. Det främre huset byggdes 2011. Hela byggnadsensemblen är k-märkt.

Hemma hos Caspar David Friedrich

Från Greifswalds viktigaste affärsgata, Lange Straße, går du in i huset nr. 57 som hade nummer 28 tills i mitten av 1900-talet. Även om husets numrering förändrades bevarades arkitekturen i det omedelbara området. Därför kommer du på samma vägarna från torget eller hamnen till det här huset som förr i tiden när Friedrich levde. I det här huset föddes Caspar David Friedrich som sjätte av tio barn på 5. september 1774. Hans föräldrar var Adolf Gottlieb Friedrich och Sophie Dorothea. Hennes flicknamn var Bechly.

Museets rumsliga uppdelning och heminredningens karakteristik baserar på födelsehusets historiska strukturer och står i relation till den förra användningen av den här byggnaden som Bo- och Affärshus av familjen Friedrich.

Så bjuder ansiktstavlorna vid entrén informationer om Friedrichs ursprung och karriär samt Greifswalds historiska situation omkring 1774. På tre olika våningar presenteras målaren som person och konstnär samt hans relation till Greifswald medelst reproduktioner av Friedrichs verkar, förklarande texter och citaten.

Mitt emot ansiktstavlorna befinner sig affären. Flera skåp i affären som är inspirerade av den gotiska formgivningen är en modern interpretation av Friedrichs skisser till en affärsutrustning för hans bror Christian.

I Friedrichs födelsehus såldes de tvålar och ljus som tillverkades där. Idag finns igen handgjorda levande ljus och tvålar för försäljning. Dessutom finns det olika artiklar för konstnärens behov, ett mångfaldigt sortiment av konstvykort speciellt till Friedrichs tavlor och arbeten av Caspar-David-Friedrich-pristagare samt en vittgående erbjudande av publikationer om Caspar David Friedrich. Det här produktsortimentet återspeglar husets karaktär.

Ett litet bibliotek med standard böcker och nyaste litteratur till Caspar David Friedrich bjuder på att man tar sig tid för en fördjupad läsning och för att slå upp några saker. En pekskärm ger en överblick över de platser i hela världen där det finns några av Friedrichs tavlor. Dessutom informerar pekskärmen om konstnärens biografi med hänsyn till den samtida historien och presenterar betydande samtida till Caspar David Friedrich. Medan ansiktstavlorna visar den lokala relationen av konstnären, utökar pekskärmen synvinkeln på Friedrichs inflytande i hela världen.

Caspar David Friedrich - den tyska romantikens mest betydande landskapsmålare

På vägen in i gårdshuset kommer du i ett rum med namnet *Bildwegraum*^④. Här hittar du reproduktioner av akvareller som visar den berömda klosterruinen Eldena. Skenbar befinner du dig inom ruinen, dock när du tittar närmare, är du omgiven av ruinens framsidor sett från alla fyra världens hörn. På sina resor till hemlandet har Friedrich ritat olika akvareller av klosterruinen som visar den från olika sidor. De visade akvarellerna har inte precis uppstått framför naturen. Men de baserar på precisa mönster, varav du kan övertyga dig på den här platsen i våra dagar. Dioramat visar nuvarande fotografier av ruinen, men spelar med bildliga medel som tillhör det förflutna. Genom växlande belysning till fram- och baksida uppstår ljusövergångar som natt och dag, vilka påminner om Friedrichs *Mondscheintransparente*.

I början av utställningen hittar du ruinen Eldena som fick en särskild betydelse inom Friedrichs verk.

Det finns en informationsväg bestående av bilder och olika stationer som leder besökare på en särskild rundvandring igenom den gamla universitets- och hansastaden Greifswald. Vägen följer målarens karriär och går längs några utsiktspunkter som påpekar på kända motiv av Friedrichs verk. De har överlevt tiderna och är påvisbar bevarade tills idag.

Det följande rummet *Rügenraum*^⑤ omfattar Friedrichs landskapsupplevelser på den tyska ön Rügen. Förstoraade skisser av hans övandring 1801 visar ett nytt blick för landskapets vidd. I de här landskapspanoramana kan man observera, hur han använde breddens töjning som element av sina vidsträckta illustrationer.

En historisk karta av *Rügen* från 1829, den så kallade *Special Charte* av Friedrich von Hagenow, bjuder på att betrakta och uppsöka de här platserna, vilka Friedrich har besökt och ritat på sina övandringar. De här studierna övertar målaren i sina tavlor. Men han integrerar de här skisserna i en generell ordning och ett bestämt konstruktionsmönster. Så uppstår hans tavlor inte framför naturen, utan i en asketisk avskildhet i ateljén i Dresden vid floden Elbe. De två reproduktionerna av Friedrichs ateljéföns-terbilder på rullgardinerna visar det här intrycket.

Caspar David Friedrichs ursprung

Från rummet *Rügenraum* kommer du medelst en spiraltrappa i källarvåningen och där i första rummet *Vorführraum*^⑥ visas filmer om Friedrichs liv och verk. De i rummet befintliga bänkarna tillverkade Friedrichs bror, Christian, med anledningen av domkyrkans restauration som gjordes på 1820-talet. Både bänkarna och de originala tvålmodellerna i Friedrichs verkstad är föremål som lånades från andra institutioner.

Källarvåningen med sina originala rum från 1700- och 1800-talet påminner om konstnärens ursprung som son till en hantverkare, en tvålsjudare och ljusstöpare.

Antagligen är källarna i verkstaden av tvålsjudaren de enda bevarade rummen från Friedrichs tid. De här rummen har en framträdande karaktär på grund av det historiska byggnadssättet med flera underbara valv.

Rummets struktur med kittlars uppbyggnader är autentisk och kompletterades med några verktyg. De fristående kittlarna hittades i grunden och bearbetades vid saneringsarbeten. Verkstaden visar processerna vid den historiska tvåltillverkningen på 1700-talet.

Tillverkningen av levande ljus och gjuterin befann sig på Friedrichs tid i det främre huset och var förbunden till tvålsjudarens rum medelst en underjordisk gång. Sedan ombyggnaden är den här vägen igen tillgänglig. Ansiktstavlorna informerar om husets historia och om tvål- och ljustillverkningen av Friedrichs familj och hans ättlingar. En arbetsverkstad^⑦ bjuder på att producera levande ljus i en historisk tillverkningsprocess. Möblerna tillverkades efter originala mönster, något som man kan se på bilden ur Denis Diderots encyklopedi från 1762 till 1777.

Caspar-David-Friedrich-galleri

Om du nu följer återigen huvudtrappan som förenar alla tre plan, så kommer du i första övervåningen och därmed i Caspar-David-Friedrich-galleriet^⑧.

Här visas samtida konst, vars rötter och referenspunkter ligger i den historiska romantiken eller sådana som befattar sig kritiskt med romantiska ståndpunkter inom konsten. Galleriets riktgivande grundkoncept är tävlingen om Caspar-David-Friedrich-Preis som delas ut sedan 2001.

Priset delas ut varje år av institutionen Caspar-David-Friedrich-Gesellschaft till konststudenter i Greifswald, Köpenhamn och Dresden och främjar unga konstnärer.

Det är arbeten inom området Bildkunst som ägnar sig åt aktuella frågeställningar om förhållandet mellan människor, natur och konst och är på ett intellektuellt sätt förknippade med Caspar David Friedrichs verk som belönas med detta pris.

Galleriet sköts av institutionen som kurator. Det här galleriet är en permanent beståndsdel av Caspar-David-Friedrich-Zentrum och är tillgänglig för besökare medan centrumets öppettider.

